

**Οικουμενικόν Πατριαρχείον - Το παράδοξον της ιστορίας
Μητρικός Φιλάδελφος Σύνδεσμος Πανορθόδοξου Ενότητας
Αποστολικότητα - Οικουμενικότητα - Αρχidiaκονία**

- **Θρονική εορτή του Οικουμενικού Πατριαρχείου και εορτή του Πρωτοκλήτου Αποστόλου Ανδρέου**

Τα οντολογικά υπαρξιακά ιδιώματα του καθαγιασμένου μαρτυρικού και σταυραναστάσιμου σώματος της Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας είναι η Αποστολικότητα, η Οικουμενικότητα και η Αρχidiaκονία αυτής στην καθόλου Ορθόδοξη Εκκλησία, όπου υπάρχει «αεί ζώσα» η Αλήθεια, η όντως ζωή και η εν Χριστώ αυθεντία εν Συνόδο. Το Φανάριον λοιπόν είναι διακονία σταυραναστάσιμη και όχι κοσμική εξουσία. Η δε Χριστομίμητη διακονία του είναι η ταυτότητά του.

Η Πρωτόθρονος και Πρωτεύθυνος Μητέρα Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, ιδρυθείσα υπό του Πρωτοκλήτου Αποστόλου Ανδρέου δεν χρειάζεται τα διακριτικά του κοσμικού κράτους ή ενός «Ορθόδοξου Βατικανού» διότι η τιμή και η δόξα της είναι «τα στίγματα του σταυρού και της Αναστάσεως του Κυρίου» που την τρέφουν και την αναγεννούν και την μεταμορφώνουν αενάως μέσα στον χωροχρόνο, στο διάβα των δεκαεπτά αιώνων ζωής, προσφοράς και θυσιών.

Πρωτόκλητος ο ιδρυτής της Κωνσταντινουπολίτιδος Μητρός Εκκλησίας, πρωτόκλητος και η πρωτόθρονη πανορθόδοξη διακονία, προσευχή, θυσία και στοργή αυτής ανά την οικουμένη.

Ο αιίδιμος λόγιος Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος στο περισπούδαστο και μνημειώδες έργο του υπό τον τίτλο: «Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον εν τη Ορθόδοξω Εκκλησία», θεοπνεύστως και βαθυστοχάστως αναφέρει: «...Η Ορθοδοξία είναι ζωή, ως ζωή είναι οργανισμός, ως οργανισμός δε έχει κεφαλή και κέντρο το Οικουμενικό Πατριαρχείο, το οποίο έχει μοχθήσει όσο ουδεμία άλλη Εκκλησία υπέρ της Ορθοδοξίας και αφού υπέμεινε καθαρμούς μεγάλους, καθάγιασε στους αιώνες την θέση της Μητρός Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας την οποία κατέλαβε και κατέχει. Η θέση και τα δικαιώματα των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών είναι καθορισμένα υπό των ιερών κανόνων και της Ιστορίας υπό των οποίων είναι επίσης καθορισμένη και η Πρωτόθρονος μεταξύ αυτών θέση του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Είναι λοιπόν, όχι μόνον άδικος αλλά και αστήρικτος και ακατανόητος ο ισχυρισμός ή και ο φόβος κάποιων ότι ασκείται ή είναι δυνατόν να ασκηθεί υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου είδος «ανατολικού Παπισμού», πράγμα ξένο και απαράδεκτο και απόβλητο υπό των ιερών κανόνων και της ιστορίας της Ορθοδοξίας. Αυτό θα αποκρουόταν και υπ' αυτού τούτου του Οικουμενικού Πατριαρχείου επειδή θα αποτελούσε προδοσία του διοικητικού συστήματος της Ορθόδοξου Εκκλησίας και σε περίπτωση ακόμη κατά την οποία ήθελε υποτεθεί ότι όλες οι λοιπές κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες θα ήσαν διατεθειμένες και πρόθυμες να αναγνωρίσουν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο αρμοδιότητα και δικαιοδοσία πέραν της υπό των ιερών κανόνων και της ιστορίας διαγραφόμενης και καθοριζόμενης.

Είναι όμως αφ' ετέρου πολύ περισσότερο αστήρικτος και ακατανόητος και η προσπάθεια κάποιων εκκλησιαστικών και θεολογικών κύκλων να αγνοήσουν ή αμφισβητήσουν ή περιστεύουν και μειώσουν την ιδιάζουσα θέση και τα ιδιαίτερα δικαιώματα του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο συγκρότημα των κατά τόπους Ορθοδόξων Αυτοκεφάλων Εκκλησιών, προσπάθεια μάταιη και προορισμένη να καταδικασθεί υπό των ιερών κανόνων, της ιστορίας και της συνειδήσεως της Ορθοδόξου Εκκλησίας και του πληρώματος αυτής»

Ευστόχος ο αοίδιμος Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας Α' (1948-1972) εξάπλυνσε Πατριαρχική Εγκύκλιο επ' ευκαιρία της Κυριακής της Ορθοδοξίας του 1950 υπογραμμίζοντας τον «ενοποιητικό ρόλο» της Μητρός Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας «εν τω συνδέσμω της αγάπης και της ειρήνης» στο ενιαίο σώμα των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, όπου μεταξύ άλλων ανέφερε: «η εν αρχή ταπεινή και ολιγότεκνος Εκκλησία του αγίου αποστόλου Ανδρέου, του Πρωτοκλήτου, αθρόον μεγαλυνθείσα, υψώθη εις καθέδραν Οικουμενικήν και κέντρον, προς ό βλέπει περιγραφόμενος ο θεοχάρακτος της Ορθοδόξου Εκκλησίας κύκλος, κέντρον θεοστήρικτον εις ο συνέχονται και συγκρατούνται συνιούσαι πάσαι αι κατά τόπους και χώρας υφεστώσαι, και περί την κανονικήν των εκκλησιαστικών πραγμάτων οικονομίαν αυτενεργοί και αυτοκέφαλοι Ορθόδοξοι Εκκλησίαι, και εν αυτώ συναρμοολογούμεναι αποτελούσιν ενιαίον και αδιαίρετον σώμα. Αύτη δε αναδέδεκται και την των άλλων αδελφών Εκκλησιών μέριμναν και φροντίδα, οσάκις περιστάσεις έκτακτοι παρακωλύουσι την διαποίμανσιν, και καθόλου ειπείν, ουχί άλλως, ει μη δι' αυτής, διά της προς αυτήν δηλονότι κοινωνίας και επαφής, αι κατά τόπους Ορθόδοξοι Εκκλησίαι οιονεί συνδέονται προς το σώμα της μιας Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, ης κεφαλή ουχί τις άλλος, αλλά μόνος ο της πίστεως Αρχηγός και τελειωτής Ιησούς Χριστός».

Η μέριμνα του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Πανορθόδοξη ενότητα και την ευστάθεια των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «κηδεμονική πρόνοια» καθώς η Μητηρ Αγία Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως ουδέποτε απέβλεψε στην άσκηση κοσμικής εξουσίας και καταπατήσεως της ελευθερίας των Ορθοδόξων κατά τόπους Εκκλησιών αλλά στην διακονία της αγάπης, της ειρήνης, του αμοιβαίου σεβασμού και του εν Χριστώ μεγαλείου της συνόλου Ορθοδοξίας ανά την υφήλιο. Τα δε πρεσβεία της πρωτοκαθεδρίας της εν Ανατολή πρωτοθρόνου Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας είναι «πρεσβεία τιμής και αυτοθυσιαστικής διακονίας» και όχι πρεσβεία εγκοσμίου εξουσίας. Η δε εκ της ιστορίας και των ιερών κανόνων και της παραδόσεως «υπεροχική» θέση της Μητρός Εκκλησίας αδιαλείπτως αποβλέπει στην «παναρμόνια συμφωνία και συγχορδία της μιάς, αδιαιρέτου και ασυγχήτου Ορθοδοξίας. Γι' αυτό ο αοίδιμος Σάρδεων Μάξιμος με έμφαση υπογραμμίζει ότι: «Αυτή είναι η φωνή των Κανόνων και της ιστορίας. Και εις την φωνήν και την συνειδήσιν αυτών ταύτην ουδείς είναι δυνατόν να προσθέσει ή να αφαιρέσει».

Η «κηδεμονική πρόνοια και συναντίληψη» μπολιάζει την «υπεροχική» και πνευματική αρχidiaκονία μέσα στον κόσμο και ανά την υφήλιο του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αυτή την «κηδεμονική και υπεροχική αρχidiaκονία» εύγλωττα περιγράφει ο εκκλησιαστικός κάλαμος στο υπόμνημα της εκλογής του Αλεξανδρείας Ματθαίου επί των ημερών του Οικουμενικού Πατριάρχου Παϊσίου του Β', όπου αναγράφονται τα εξής: «Η Αγία του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία, επιπροσθέτως στα άλλα προνόμιά της, έχει και το πρώτιστο προνόμιο της μέριμνας όλων των Εκκλησιών. Τέτοια κοινή φιλόστοργος Μητέρα και Κεφαλή είναι ώστε προνοεί όχι μόνον για τα εγγύς αλλά και για τα πόρρω μέλη και μέρη αυτής. Επίσης προς όλους και όλες εφαπλώνει τις μητρικές αγκάλες της και ε-

πιχορηγεί αναλόγως τις δωρεές και τις χάριτες, ενώ με διαφορετικούς αντιληπτικούς τρόπους φροντίζει όλους χωρίς να απομακρύνεται ούτε κατ' ελάχιστον εκ των καθηκόντων της ως απρονόητη και ατημέλητη».

Ο Καλλίνικος Δελικάνης στον Β' τόμο των «Πατριαρχικών Εγγράφων» διασώζει την κατά το έτος 1825 Πατριαρχική Εγκύκλιο του Κωνσταντινουπόλεως Χρυσάνθου του Α', ο οποίος συνέβαλε στην ειρήνευση του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας με την παύση του Αλεξανδρείας Θεοφίλου και την εκλογή του τέως Νικαίας Ιεροθέου. Την «κηδεμονική και προνοητική» μέριμνα του Οικουμενικού Θρόνου υπέρ της ευστάθειας των Ορθόδοξων Εκκλησιών περιγράφει ως εξής: «Δια τούτο και ο καθ' ημάς αγιώτατος Πατριαρχικός, αποστολικός και οικουμενικός θρόνος, δεν καταγίνεται εις την διάταξιν των οικείων αυτού μόνον και εις την ευστάθειαν των σχετικών αυτώ εκκλησιαστικών πραγμάτων, αλλ' εκτείνει την πρόνοιαν και προς τα συμφέροντα των λοιπών αγιωτάτων θρόνων. Δια τούτο και το, Οικουμενικός, προνόμιον έχει και ου διέλιπεν άνωθεν και εξ αρχής εν τοις προσφόροις καιροίς υπό του να ενεργή φιλαδέλφως και να συντρέχη εκ παντός τρόπου εις τας ανάγκας και χρείας των λοιπών αγιωτάτων θρόνων, σκοπόν έχων την κατάρτησιν και την ψυχικήν σωτηρίαν του εν αυτοίς χριστωνύμου πληρώματος, χρέος ηγούμενος την ένδειξιν της προνοίας ταύτης πρώτιστον απάντων χρεών και δικαιοτάτον».

Η Οικουμενική και μακράν κοσμικών ιδιοτελών βλέψεων ή εθνοφυλετικών τάσεων αποστολή της Πρωτοθρόνου Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας «διακονεί και λειτουργεί το μυστήριον την εν Χριστώ Πανορθόδοξου Ενότητος». Συνεπώς ούτε «τύφος κοσμικής εξουσίας, ουδέ τάσις προς επέκτασιν της δικαιοδοσίας αυτού επί ζημιά των άλλων Ορθόδοξων Εκκλησιών, αλλά το καλώς νοούμενον συμφέρον των απανταχού αγίων του θεού εκκλησιών καθωδήγει εις τας ενεργείας και την όλην δράσιν αυτού δια μέσου των αιώνων το Οικουμενικόν Πατριαρχείον, «το θεοστήρικτον τούτο κέντρον», κατά την προσφυή έκφρασιν του μέχρις εσχάτων αγωνισαμένου υπέρ των δικαίων του Οικουμενικού Θρόνου Κωνσταντίνου του εξ Οικονόμων».

Η Μητέρα Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως ως «Θεοστήρικτον Κέντρον», «θεία νεύσει ζωογονούν και συνέχον την υπ' ουρανό ορθοδοξίαν», σύμφωνα με την ρήση Γρηγορίου του Θεολόγου, Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, κραταίώνει το πνεύμα της Οικουμενικής Ορθοδοξίας και ρυθμίζει την ζωή αυτής «εις αναγέννησιν και νέαν επάνθησιν». Έχουσα απόλυτη συναίσθηση της ιστορικής διαχρονικής πνευματοφόρου ευθύνης και των αμετακίνητων ιερών υποχρεώσεών της ως πρωτοθρόνου και Ηγέτιδος Εκκλησίας καθώς και ως φορέας της μίας και μόνης Χριστοκεντρικής αληθείας και πίστεως, σύμφωνα δε με την θεμελιώδη αρχή: «ό,τι πάντοτε πανταχού και παρά πάντων επιστεύθη», αποτελεί για την ανά την υφήλιο Ορθοδοξία τον «πολικό αστέρα» προς τον οποίο προσανατολίζονται και περίξ αυτού δορυφορούνται όλες οι κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες ως «αδελφές και θυγατέρες τοπικές εκκλησίες προς φιλόστοργη, ανύστακτη και αδιαλείπτως γρηγορούσα Μητέρα Εκκλησία, η οποία, όπως έγγραφε σε εγκύκλιο του ο αοίδιμος Οικουμενικός Πατριάρχης Σεραφείμ Β', είναι «πρωτόκλητος Εκκλησία εν ταις αδελφαίς εις τιμήν και εις αποστολήν».

Γολγοθάς και Σταυρός, και συνάμα ανάσταση και ελπίδα είναι η πολυεύθυνος αποστολή της Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, η οποία υψούται ακόμη και κατά την «χαλεπότητα των καιρών», «ως αστήρ εωθινός εν μέσω νεφέλης, σύμφωνα με την ρήση του Ιερού Χρυσοστόμου.

Στο Μεγαλομονάστηρο και Καστρομονάστηρο του τηλαυγούς και μαρτυρικός καθαγιασμένου Φαναρίου, το οποίο αποτελεί «παράδοξη παρεμβολή Θεού» επί γης, μετουσιώνεται η σεμνή της Ορθοδοξίας παράδοση σε συνείδηση και η συνείδηση σε πίστη και

η πίστη σε πράξη εντός της υπάτης και υψίφτου σταυραναστασίμου αρχidiaκονίας στην αποστολική, πατριαρχική και Οικουμενική καθέδρα του Φαναρίου.

Πόσο γλαφυρά και υψηλόφρονα αποτολμά ο μακαριστός Πριγκηποννήσων Συμεών να μεταλαμπαδεύσει στους επιγενομένους τι είναι το Φανάριον, γράφοντας τα παρακάτω ενήδονα: «Διά μέσου όλων των μεγάλων κατευθύνσεων και των υψηλών ευθυνών Αυτού, το αιωνόβιον Οικουμενικόν Πατριαρχείον, το Σινά τούτο της Ορθοδοξίας, εις εν και μόνον αποβλέπει, ενός και μόνου στοχάζεται δια μέσου των αιώνων. Να μετουσιώνει την Αποστολικήν Παράδοσιν εις συνείδησιν και την συνείδησιν εις πίστιν και την πίστιν εις πράξιν. Και συνίσταται σήμερον η πράξις αύτη εις στροφήν της Πανορθόδοξου προσοχής προς τα ανθρωπιστικά παραγγέλματα, προς τα ιδεώδη του χριστιανικού πολιτισμού «εν ετοιμασία πάντοτε του Ευαγγελίου της Ειρήνης».

Εις το πανίερον τούτο Κέντρον, του οποίου την δόξαν αντιλαλούν οι αιώνες, αναζεί το παρελθόν, ζωογονείται το παρόν και κυοφορείται το μέλλον της Ορθοδοξίας. Παρά του Οικουμενικού Πατριαρχείου, του Θεοσυστάτου τούτου και ιστορικού βωμού του Χριστιανισμού, του οποίου εκάστη περιπέτεια υπήρξε και ένας τίτλος τιμής... Διότι υπεράνω του ορατού τούτου και αιωνοβίου θεσμού, ζει ο Δομήτωρ της Εκκλησίας, ο άόρατος Θεός. Η λάμψις Του αντανακλά εις τον γλαυκόν ουρανόν, η Πρόνοια και η αγάπη Του αντικατοπτρίζεται εις τα άνθη του αγρού, η φωνή του αντιλαλεί εις τα κύματα της ηχηέσσης θαλάσσης, η αγιότης του αντιφεγγίζεται εις την ανθρωπίνων συνείδησιν και η δύναμις του ενισχύει και στηρίζει τους επτοημένους και λιποψυχούντας...».

Η Εκκλησία είναι ενότητα, η υπέρ πάσαν άλλην ενότητα του Θεανδρικού σώματος στο οποίο εγκεντρίζονται οι πιστοί, καθώς η Εκκλησία «ενώσεως εστί και συμφωνίας και ομονοίας όνομα».

Ο αοίδιμος του Γένους και του Φαναρίου Ιεράρχης, Μητροπολίτης Χαλκηδόνας Μελίτων Χατζής (1913-1989), στην κατά την 30η Νοεμβρίου 1970, εμπνευσμένη ομιλία του εντός του Πατριαρχικού Ναού επ' ευκαιρία της θρονικής εορτής έγραφε... «... τελούμε σήμερα... επί του θυσιαστηρίου τούτου, το οποίο έπηξε στην επτάλοφο αυτή πόλη Ανδρέας, ο των Αποστόλων Πρωτόκλητος και του κορυφαίου αυτάδελφος, την Θεία λειτουργία, εις τιμήν και μνήμην αυτού. Στην αναφορά δε της αναιμάκτου θυσίας, αναφέρουμε συγχρόνως το χθες στο σήμερα...

Έτσι από αιώνας σε αιώνα και από γενεάς σε γενεά εν τη Μεγάλη ταύτη Εκκλησία τελεσιουργούμε το μυστήριο της πορείας του αδάμαστου αιωνίου δια μέσου του πανδαμάτορος χρόνου προς τον αιώνιο προορισμό. Έτσι στο μυστήριο της Εκκλησίας ιερουργούμε την απολύτρωση του χρόνου, και, δια μέσου των περιπετειών και των ιδιοτροπιών της ιστορίας, υπερβαίνουμε την ιστορική λογική και συνέπεια, συνεπείς στην λογική του Θείου Λόγου, παραδεδομένοι στην περιπέτεια του Θεού και κατακολουθώντας «το παράδοξον της αποστολικότητας».

Ως Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, τέτοια πορεία εν στρατεία πορευόμενοι, φροντίζουμε να διακρίνουμε τα σημεία των καιρών και να κατευθύνουμε ανάλογη πορεία, πάντοτε όμως αφορώντες προς το Σημείο του Υιού του ανθρώπου, ή να εξαγοράζουμε τον καιρό, αντιθέμενοι όμως πάντοτε αυτόν... εις τον Κύριον των εσχάτων.... Πράγματι, σε τελευταία ανάλυση, τι είναι η μνήμη του Αποστόλου Ανδρέου, τι είναι η θρονική αυτή εορτή, όχι μόνον για την Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, αλλά και εκ της Εκκλησίας αυτής προς τον κόσμο;

Είναι μαρτυρία. Μαρτυρία, ότι ο Θεός ζει στην ιστορία και επιζει της ιστορίας...